DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Stor-Elvdal kommune
Postboks 85
2481 Koppang

Deres ref	Vår ref	Dato
	16/1056-	27. juni.2017

Avgjørelse av klage på avslag på søknad om uttak av bjørn på vårsnø i Stor-Elvdal kommune

Klima- og miljødepartementet viser til klage 2. mai 2016 over Miljødirektoratet sitt vedtak 28. april 2016 om avslag på søknad om uttak av bjørn på vårsnø i Stor-Elvdal kommune. Vi beklager at saken har tatt så lang tid å behandle.

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratet sitt vedtak 28. april 2016 om ikke å gi tillatelse til uttak av bjørn på vårsnø i Stor-Elvdal kommune. Ved avgjørelsen har departementet blant annet lagt vekt på at det omsøkte området ligger delvis innenfor forvaltningsområde for bjørn i Hedmark fylke der næringsutøvere skal tilpasse driften med utgangspunkt til at rovvilt kan forekomme i området.. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Stor-Elvdal kommune søkte 25. april 2016 om uttak av bjørn på vårsnø i et område vest for Glomma i Stor-Elvdal. Miljødirektoratet avslo søknaden 28. april 2016. Stor-Elvdal kommune påklagde vedtaket 2. mai 2016. Stor-Elvdal kommune har ved flere anledninger etterlyst avgjørelse av klagen. Miljødirektoratet behandlet klagen 27. februar 2017 og saken ble oversendt departementet 2. mars 2017.

Klagers anførsler

Stor-Elvdal kommune viser til at de har søkt om ekstraordinært uttak og at de er klar over at det pr 28. april ikke foreligger dokumenterte skader. De viser til historisk skadebilde, manglende uttak av bjørn i lisensfellingsperioden og tidligere ekstraordinære uttak av bjørn i området. De viser også til saken i Mykleby i Stor-Elvdal kommune der regjeringa instruerte Miljødirektoratet til å gi fellingstillatelse på én bjørn 15. april 2016. Kommunen mener det er

Postadresse
Postboks 8013 Dep
NO-0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
http://www.kld.dep.no/

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Naturforvaltningsavdelinge
n

Saksbehandler
Torkel Ramberg
22245850

vanskelig å se at det er grunnlag for å behandle disse sakene forskjellig. Den samme faren for bjørneskader foreligger nå etter nye sporobservasjoner.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet sier i sitt vedtak blant annet:
"Brunbjørn er fredet etter lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og naturmangfoldloven. Samtidig er det slik at brunbjørn volder skade på husdyr- og tamreinnæring. For blant annet å hindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldlova § 18 første ledd b). Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13. Jf. rovviltforliket punkt 2.2.19 skal soneinndelinga forvaltes tydelig. Det følger av forvaltningsplanen i region 5, føringer i brev fra LMD og MD av 28. juli 2006, og rovviltforliket av 2011 punkt 2.2.19 at i de områder som blir definert som prioriterte rovviltområder skal næringsutøverne tilpasse drifta med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsett fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområda kunne regne med at rovvilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Resultat fra DNA-analyser viser at det i 2015 ble dokumentert 43 bjørner i Hedmark, hvorav 21 binner. I området hvor det anmodes om uttak av brunbjørn er det år om annet registrert aktivitet av brunbjørn. Deler av området det er anmodet om uttak i ligger delvis innenfor blå sone som rommer områder som er viktige for å oppnå bestandsmålene for rovvilt og viktige beiteområder. I henhold til forvaltningsplanen skal markerte beiteområder som ligger i blå sone, forvaltes som prioriterte beiteområder. Deler av området det anmodes om felling i ligger i Ringebu kommune i Oppland fylke. I region 3, Oppland fylke, skal det ikke være ynglende bjørn og det er derfor et ønske fra nemnda i region 3 at det ikke er noe geografisk differensiering for bjørneforvaltning i fylket.
Det ble dokumentert/antatt totalt 22 sau drept av bjørn i Hedmark, av disse ble det registrert 3 sauer drept av bjørn i Stor-Elvdal kommune. Disse 3 kadavrene ble påvist i Mykleby beitelags beiteområder. I 2014 ble 87 sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Hedmark fylke, hvorav 10 sau tapt til bjørn i Stor-Elvdal. I tillegg ble 4 storfe tapt til bjørn i Hedmark i 2014. I Oppland ble det i 2015 dokumentert/antatt 26 sau drept av bjørn, ingen av disse i Storfjellet beitelagsbeiteområder, mens det i Oppland i 2014 ble dokumentert/antatt 30 sau drept av bjørn, heller ikke noen av disse i beitelagets beiteområder. I omkringliggende områder til Storfjellet beitelag samlet ble det i 2015 dokumentert 3 sau tatt av bjørn. Det er dokumentert at 1 ku er tapt til bjørn nordøst i beitelagsområdet. Det er også en del dokumenterte bjørneskader i beitelaget sør for Storfjellet. Generelt i Storfjellet beitelag er det færre dyr som er dokumentert tapt til fredet rovvilt i 2015 sammenlignet med 2014. Det ble gitt skadefellingstillatelse på bjørn i beitelagsområdet i perioden 17. juli -24. juli og 30.juli -6. august 2015 på Opplandssiden av fylkesgrensen, ingen bjørn ble felt i løpet av denne perioden. Den 25. juli 2015 ble en bjørn felt på skadefelling i Mykleby området. I samme området ble det 16. april i år felt en bjørn på ekstraordinært uttak. Statens naturoppsyn (SNO) sporet bjørn 18. april i området og sikret seg også DNA fra dette individet, og det ble sporet bjørn i Mykleby beitelags beiteområder 27. april. På generelt grunnlag vil direktoratet for øvrig gjøre kommunen oppmerksom på at slakteavfall og liknende som ligger ute i terrenget på våren vil være naturlige tiltrekningskilder for bjørn som har gått ut av hi. Bjørner kan vandre langt på leting etter matkilder, og slike tiltrekningskilder kan derfor være uheldig i tidsrommet når husdyr skal slippes på beite.

Konklusjon
Med bakgrunn i en helhetlig vurdering av situasjonen, anser direktoratet at det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å gjennomføre uttak av bjørn i dette området på nåværende tidspunkt. Område der det anmodes om uttak ligger delvis innenfor og delvis utenfor forvaltningsområdet for rovvilt i Hedmark fylke. Det foreligger ingen dokumentert bjørneskade i området på dette tidspunktet, og skadepotensialet vurderes å være begrenset."

I sin vurdering av klagen sier Miljødirektoratet blant annet:
"Miljødirektoratet fastholder at det er relevant å vektlegge at bjørnen som søkes felt ikke har voldt skade. Vedtaket er fattet ca en måned før beiteslipp, og bjørnen befant seg på dette tidspunktet ved grensen til forvaltningsområdet for rovvilt. Direktoratet har også påpekt at slakteavfall og lignende som ligger ute i terrenget på våren kan tiltrekke seg bjørn som har gått ut av hi. Fjerning og begrensning av slike matkilder kan medvirke til at bjørnen ikke oppholder seg i området ved beiteslipp. Klager viser videre til instruks om felling av bjørn 15. april fra Klima- og Miljødepartementet. Klager etterlyser de faglige begrunnelser som ligger til grunn for den skriftlige instruksen om felling av bjørn i den aktuelle saken, og vil presisere overfor departementet at den samme faren for bjørneskader nå foreligger."

Klima- og miljødepartementets vurdering
Saken behandles etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften (rov.) § 13, jf. §§ 3 og 4. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, i sin vurdering prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 trekkes inn i skjønnsvurderingen. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av vilt for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres, nemlig at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I den sistnevnte vurderingen vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som for bjørn er konkretisert gjennom forvaltningsområdet for ynglende bjørn, veie tungt.

Brunbjørn er en fredet art, og er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. Miljødirektoratet har i sitt vedtak gitt en grundig beskrivelse av bestandssituasjonen. Også avgang av bjørn er godt kjent, og departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som arten blir utsatt for, i form av statusrapporter og annen vitenskapelig informasjon fra forskning på bjørn i Skandinavia. Utover enkelte påkjørsler skjer i hovedsak avgangen av voksne brunbjørner gjennom lisensfelling og skadefelling. Departementet viser til at bestandsmålet for bjørn ikke nådd, verken på landsbasis eller for region 5. Departementet har derfor lagt vekt på prinsippet om samlet belastning i denne saken, jf. nml. § 10.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter departementets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

I vurderingen av om fellingstillatelse skal gis, har departementet lagt vekt på næringsinteresser og andre viktige samfunnsinteresser i saken, jf. nml. § 14.

Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på at det på tidspunktet for direktoratets vedtak ikke forelå noe dokumentert skade i området. Vedtaket ble fattet ca en måned før beiteslipp, og skadepotensialet ble vurdert som begrenset. Bjørnen befant seg på dette tidspunktet ved grensen til forvaltningsområdet for rovvilt. Departementet mener derfor at vilkårene for å iverksette skadefelling av bjørn ikke var til stede, jf. § 18 første ledd bokstav b om at uttak kan skje " for å avverge skade på husdyr eller tamrein". Departementet finner ikke å kunne legge avgjørende vekt på at det 15. april 2016 ble gitt tillatelse til felling av bjørn i Stor-Elvdal kommune.

Konklusjon
Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratet sitt vedtak 28. april 2016 om ikke å gi tillatelse til uttak av bjørn på vårsnø i Stor-Elvdal kommune. Ved avgjørelsen har departementet blant annet lagt vekt på at det omsøkte området ligger delvis innenfor forvaltningsområde for bjørn i Hedmark fylke der næringsutøvere skal tilpasse driften med utgangspunkt til at rovvilt kan forekomme i området.. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Solveig Paulsen
Solveig Paulsen(e.f.)
Fungerende avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Kopi til:

Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034, Statens Hus	2306	HAMAR
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR